

4 of 5 bijen per dag vangt. Het komt er nu maar op aan, om het aantal bijenwolven te kennen en de periode gedurende welke ze werken. De bevolking van een bijenkorf is gemiddeld 30.000 stuks, dat zijn dus 6000 bijenwolf-werkdagen. We moeten dezen zomer nog maar eens aan het tellen.

Over het algemeen worden de graafwespen niet van zoo heel groot economisch belang geacht. Door de bijenwolf komen ze nu weer eens voor het voetlicht en nu wil ik er even aan herinneren, dat ik in den vijfden jaargang van De Levende Natuur een goed getuigenis heb afgelegd omtrent den snuittordooder *Cerceris arenaria*, die in dat jaar 1900 in de Soerensche bosschen veel voorkwam. Ik kon toen nagaan, dat in een kwartcirkel van twintig minuten gaans straal om Apeldoorn 15000 snuitkevers per dag door de graafwespen werden opgeruimd, voornamelijk de zeer schadelijke *Brachyderes incanus*, wiens wandaden onlangs weer eens in het Tijdschrift voor Plantenziekten aan de kaak zijn gesteld. Ik heb toen ook gezegd, dat het nog zoo kwaad niet zou zijn, om opzettelijk in de bosschen te zorgen voor broedplaatsen voor graafwespen o.a. ook voor de *Ammophila*'s, die allerlei dennennrupsen vangen.

JAC. P. TH.

Het Tijdschrift van de Nederlandsche Heidemaatschappij vertoont nog geen uiterlijke kenmerken van malaise, integendeel. Papier en druk zijn zeer verbeterd. De redactie begint in de eerste aflevering van den nieuwen jaargang een reeks: Oude, monumentale en merkwaardige boomen en boomgroepen. Als No. 1 wordt afgebeeld een eik op het landgoed De Bijendijk onder Vught, hoog 34,5 m., omvang op borsthoogte 5,35 m., dus drie man noodig om te omvamen, vermoedelijk driehonderd jaar oud.

Deze reeks belooft zeer belangwekkend te worden, niet alleen om de fraaie illustratie, maar ook om de bijschriften en wij hopen, dat de Heidemaatschappij er flink voortgang mee zal maken. Ongetwijfeld zullen onze lezers haar een genoegen kunnen doen met het aanbrengen van reuzen. Ik vermoed, dat de dikste boom van Nederland wel een wilg of een populier zal blijken te zijn. Flink zoeken.

JAC. P. TH.

Inzake Waarneming Notenkrakers. Hieronder volgt een aardige waarneming, die Op de Coul en ik heden deden, en die U waarschijnlijk wel in De Levende Natuur zal willen opnemen.

Ons eerste plan was, te gaan zien wat er aan het IJsselmeer bij het „Gemeenelandshuis” te beleven zou zijn, we waagden het zelfs over de mogelijkheid van wilde zwanen te praten. Maar niets, niets dan één ijsvlakte, geen wak te zien en dus ook geen vogelleven te zien. De Amstel lag ook vrijwel dicht, hier waren op de hoogte van Nereus zelfs eenige Mantelmeeuwen, die anders ook niet gauw in de stad komen! Daar het nog vroeg was, heb ik maar gauw het stuur gewend naar de A.W. Duinen, de kom en de meeste kanalen zullen wel open zijn, dachten we. En inderdaad er was veel open water, maar toch betrekkelijk weinig „pietjes”. Wat koeten, Waterhoentjes, Dodaarzen, Toppers en een Kuifeendje. Verder in een kanaal nog wat talingen. Boven de berkenboschjes zagen we tweemaal een Watersnip vliegen, mogelijk zijn het overwinteraars. Ook vlogen er veel troepjes kleine Boschduiven, voornamelijk in zuidelijke richting. Bij Schuil en Rust hoort Op de Coul ineens een geluid, wat hij nog niet eerder gehoord had. Ik wel, zeg ik, dat is nu de Notenkraker waar we het over hadden. Bij naderbij komen bleken het werkelijk twee Notenkrakers te zijn, die maar steeds hun markant ratelend geluid voortbrachten. Toevallig heb ik op 6 Dec. 1931 op $\pm$ 700 meter van deze plaats ook een exemplaar vlakbij waargenomen. Deze keer zal het ook wel de dunsnavelige subspecies geweest zijn. Op de achterzijde van „Der Vogelzug” Oktober 1933 staat een oproep voor waarnemingen, daar in Duitschland dezen herfst de Vlaamsche Gaaien en Notenkrakers invasieachtig optraden. Mogelijk krijgen wij daar ook nog een staartje van.

Het rijke vogelleven van het Oostzanergat heeft zich thans naar een meer nat terrein verplaatst en wel naar een terrein in de buurt, bij de omwonenden bekend als „Het Rotgat”. Het is gelegen tegenover de Houthaven. Veertien dagen geleden zagen Op de Coul en ik daar honderden Slobben, wat Smienten, Talingen en Pijlstaarten. Verder Bonte Strandloopers (ook een Sperwerrest er van), Wulpen en een Tureluur (overwintenaar?)

Amsterdam, 10 Dec. '33.

H. W. E. CROCKEWIT.

Slechtvalk en Spreeuw. Zondag 10 December waren we op de schaats op de Kaag, die op één wak na geheel dicht lag. Toen we langs de Laakpolder kwamen, werd onze aandacht getrokken door een aantal kraaiachtigen, ik meen, dat het Roeken en Kauwtjes waren, aan wier manier van vliegen te zien was, dat er iets bijzonders gebeurde, en vlak daarop zagen we dan ook van onder de troep een Slechtvalk opzwaaien, die blijkbaar juist misgestoten had. Hij vloog even wat langzamer, alsof hij „monsterde” vrij hoog in de lucht, en zette toen weer aan, snel lager duikend en met een behoorlijke vaart laag over het ijs op de Laakpolder aanvliegend. Bij een rietrandje langs het dijkje van de polder schoot een twintigtal Spreeuwen de lucht in, en

bijna op het zelfde oogenblik stootte de Slechtvalk er van onder af dwars doorheen, schoot een vijftig meter omhoog door, en we dachten al, dat hij misgestoten had, toen hij, na nog een vijftig meter gevlogen te hebben, plotseling iets zwenkte, de staart en vleugels wijd uitspreidde, en tot onze grote verrassing een Spreeuw uit zijn klauwen liet wegvliegen! Spreeuw was springlevend en vloog direkt naar het dichtstbijzijnde rietbosje, waar hij zich tussen andere spreeuwen mengde, zonder dat de Slechtvalk moeite deed, hem te achterhalen. Het ligt voor de hand te denken, dat de Valk moeite had, de Spreeuw vast te houden. Het gebeurt wel meer, dat een roofvogel moeite met een prooidier heeft; Frits van der Weerd vertelde me, een Torenvalk een Wezelte te hebben zien opnemen, na hem een eindje meegenomen te hebben, hem van ca tien meter hoogte weer liet vallen, en mijn broer zag eens een Sperwer met een pasgevangen Spreeuw wegvliegen, die met één vrije vleugel lange tijd heftig sloeg. Dat een Slechtvalk een pasgevangen Roek weer los moest laten hebben we enige jaren geleden in Den Haag gezien. Leiden, 14 Dec. 1933.

N. TINBERGEN.

Bij de voerplaats. Gedurende de vorstperiode van December 1933 had ik in mijn tuin alweer minder soorten van vogels op de voerplaats dan in vorige jaren. Ik woon nu al dertig jaar in het Bloemendaalsche Park en heb daar naarmate de bebouwing dichter werd, de vogelbevolking steeds armer aan soorten zien worden. Met de broedvogels schikt het nog al en met wat goeden wil van de villamensen kan hun aantal wel op peil blijven, maar het winterbeeld is heel anders. Het is alsof de kramsvogels en koperwieken een richeltje verder zijn gegaan, de duinen in.

Natuurlijk heb ik veel op de vinken gelet. Den heelen winter door had ik vijf vinken; drie mannetjes en twee wijfjes. Ze waren dag aan dag voortdurend in den tuin en ik verwonderde mij er wel over, dat ze zich niet voegden bij de groote zwermen in het Bloemendaalsche Bosch vlak bij. Men zou haast gaan denken, dat die vijf vogels twee-en-een-half paar waren en misschien blijvertjes. Dat meezen in den winter al gepaard zijn bleek alweer duidelijk, we hadden één paar matkopmeezen, één paar pimpeltjes en anderhalf paar koolmeezen. Verder één eenzame roodborst en één eenzame heggemus. Merels waren er vijf, drie mannetjes en twee wijfjes, allemaal groote tirannen jegens de andere vogels. Geen zanglijster wel eenmaal als groote verrassing een klapekster, een witte verschijning vooral toen hij in de zon wegvloog met uitgespreiden lichten staart. En herhaaldelijk kwam een groote bonte specht groot lummelig bungelen aan het dunne touwtje met de kleine pindanootjes. In de tweede vorstweek kwamen de spreeuwen opdagen, een viertal en het was heel kluchtig, zooals die in den grond haptten met aanvankelijk wijd gapenden snavel. Het aantal musschen bleef voortdurend ongeveer twintig. Wanneer het gezelschap verontrust werd vloegen eerst de musschen weg, dan de meezen, daarna de spreeuwen. De merels en de roodborst lieten zich het minst storen.

De groote zwerm van vinken in het Bloemendaalsche Bosch en de sectie ervan, die de voerplaats in Thijsses Hof ontdekt had telden ongeveer evenveel mannetjes als wijfjes, met schijnbaar een nog al groot overschot van mannetjes, maar het bleek mij toch weer telkens, dat de wijfjes licht over het hoofd gezien worden. In mijn aantekeningen van vroeger jaren vind ik wel een enkele keer aangetekend: „een troep vinken nu toch wel bijna allemaal mannetjes”. Wij blijven er op letten.

De keepen in den gemengden troep van vinken en keepen hielden zich toch wel bij elkander. Op 19 Januari 's morgens om elf uur hadden ze zich zelfs afzonderlijk opgemaakt om te gaan baden in den vijver van Thijsses Hof, een veertigtal. Toen ze klaar waren met plassen gingen ze in de zon zitten in de mooie blanke berkjes, schuddend en scheukerend en de veeren opzettend en beknabbelend, alles in het sterke licht een prachtig, donzig kleurig tafereel.

T.

Olievogels. Het Bestuur van de Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels richt tot iedereen, die op onze stranden vogels aantreft, die door vervuiling met stookolie hulpeloos zijn geworden of om het leven gekomen, het verzoek, daarvan mededeeling te doen aan den Secretaris der vereeniging, J. Drijver, Heerengracht 540 Amsterdam. Het is gewenscht niet alleen soort en aantal der vogels op te geven, maar ook de plaats, waar ze gevonden zijn. Dat geschiedt het best, door te vermelden bij of tusschen welke strandpalen de dieren zijn aangetroffen. Kent men soms de vogelsoort niet, dan helpt het al veel, wanneer ge de lengte van den uitgestrekte vogel van snavelpunt tot staartpunt opgeeft, de kleuren, voor zoover die nog zichtbaar zijn en den vorm en afmetingen van snavel en pooten.

De Vereeniging stelt zich voor, om binnenkort opnieuw pogingen in het werk te stellen, om het euvel te bestrijden. Dit kan slechts geschieden op internationalen grondslag en daarvoor is het noodig dat elk betrokken land beschikt over vele en betrouwbare gegevens. De Engelsche vogelbeschermers zijn ook bijzonder diligent. Laat ons niet achterblijven.

Amsterdam, Heerengracht 540.

J. DRIJVER.